

VALTIOVARAINMINISTERIÖ**Muistio****Liite 1**

Budjettineuvos
Johanna von Knorring

15.9.2022

AHVENANMAAN VALTUUSKUNNAN ERITYISTÄ AVUSTUSTA KOSKEVAN PÄÄTÖKSEN VAHVISTAMINEN

1 Ahvenanmaan valtuuskunnan päätös

Ahvenanmaan maakunnan hallitus on kirjelmässään 9.12.2021 esittänyt, että Ahvenanmaan valtuuskunta myöntäisi Ahvenanmaan maakunnalle Ahvenanmaan itsehallintolain ensisijaisesti 51 § 1 mom. 1 kohdan nojalla enintään 17 537 120 euron suuruisen erityisen avustuksen kattamaan niiden olennaisten kansantaloudellisten häiriöiden poistamiseksi, joita maakunnalle erityisesti aiheutui vuonna 2020.

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 51 §:ssä, sellaisena kuin se oli voimassa joulukuussa 2020, säädetään seuraavasti:

Maakunnalle on valtion varoista myönnettävä avustusta:

- 1) erityisesti maakuntaa kohtaavien olennaisten kansantaloudellisten häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi;
- 2) tuhoisasta luonnontapahtumasta, ydinvoimaonnettomuudesta, öljypäästöstä tai niihin rinnastettavasta tapahtumasta aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi, jollei kustannusten kohdella tule jäädä maakunnan kannettaviksi.

Maakunnan hallituksen on pantava avustusta koskeva asia vireille viimeistään kustannusten syntymistä seuraavana vuonna. Asia on, jos mahdollista, ratkaistava kuuden kuukauden kuluessa sen vireille tulosta.

Ahvenanmaan itsehallintolain 7 luku (Ahvenanmaan maakunnan talous) on uudistettu vuoden 2021 alusta (laki 98/2020). Lain siirtymäsäännösten 6 momentin mukaan erityistä avustusta voidaan anoa ennen lain voimaantuloa syntyneisiin kustannuksiin. Vuoden 2021 alusta lukien itsehallintolain 51 §:ssä säädetään lisäavustuksesta poikkeuksellisissa olosuhteissa. Säännöksen sisältö on käytännössä sama kuin erityistä avustusta koskeneella 51 §:llä.

Ahvenanmaan maakunnan hallituksen hakemus on saapunut Ahvenanmaan valtuuskunnalle 9.12.2021 ja valtuuskunta on käsitellyt asian erityistä avustusta koskevan itsehallintolain 51 §:n perusteella, sellaisena kuin pykälä on laissa 1144/1991 ja 68/2004.

Ahvenanmaan valtuuskunta hyväksyi hakemuksen 21.7.2022 päivätyllä päätöksellään. Valtuuskunta perusteli päätöstään sillä, että itsehallintolain 51 §:n 1 momentin 1 lainkohdan tunnusmerkistöön viitaten sekä sen perusteella, mitä maakunnan hallitus on esittänyt hakemuksessaan, joka koskee erityistä avustusta pandemiasta vuonna 2020 aiheutuneiden kulujen kattamiseksi, että itsehallintolain 51 §:n 1 momentin 1 kohdan säännös on sovellettavissa tässä asiassa.

Pandemia vaikutti Ahvenanmaahan rajusti. Vuonna 2020 mm. Ahvenanmaan BKT laski alustavien laskelmien mukaan 19 prosenttia ja lisäksi matkailu Ahvenanmaalle väheni 67 prosenttia vuodesta 2019 ja hotelliyöpymisten määrä 56 prosenttia. Työttömyys oli 3,5 prosenttia vuonna 2019, ja se kasvoi niin, että vuonna 2020 vuotuinen keskiarvo oli 9,5 prosenttia ja korkeimmillaan työttömyysaste oli 13,1 prosenttia toukuussa 2020.

Ahvenanmaan valtuuskunta katsoo, että maakunnalle tulee myöntää valtion varoista maakunnan anoma avustus. Anottu avustus vastaa määrällisesti pandemiasta maakunnan taloudelle aiheutunutta erityistä negatiivista häiriötä.

Itsehallintolain 51 §:n 2 momentin mukaan asia on, jos mahdollista, ratkaistava kuuden kuukauden kuluessa sen vireille tulosta. Määräaika koskee käsittelyä Ahvenanmaan valtuuskunnassa. Valtuuskunnan päätösten vahvistamisen määräajasta säädetään itse-hallintolain 56 §:n 5 momentissa.

2 Tasavallan Presidentin päätös

Ahvenanmaan itsehallintolain 56 §:n 5 momentin mukaan tasavallan presidentti vahvistaa valtuuskunnan edellä tarkoitetun päätöksen. Päätös on kolmen kuukauden kuluessa vahvistettava sitä muuttamatta tai jätettävä vahvistamatta. Jos päätöstä ei vahvisteta, asia on palautettava valtuuskunnalle uutta käsittelyä varten. Itsehallintolain 34 §:n (75/2000) mukaan tasavallan presidentti tekee päätöksensä maakunnan itsehallintoa koskevilla asioilla perustuslain 58 §:ssä säädetyllä tavalla.

Ahvenanmaan itsehallintolain 34 §:n 2 momentin mukaan Ahvenanmaan maakunnan taloutta koskevat asiat esitellään valtioneuvostolle valtiovarainministeriöstä. Itsehallintolain 34 §:n 3 momentin mukaan maakunnan taloutta koskevien asioiden erityisesittelijöinä toimivat valtioneuvoston tähän tarkoitukseen määräämät valtiovarainministeriön virkamiehet.

3 Esittelijä

Esitän kunnioittavasti, että Tasavallan Presidentti vahvistaisi Ahvenanmaan valtuuskunnan em. päätöksen sitä muuttamatta.